

ЗІНИЧ М.Р., магістрант

Науковий керівник – ЦАРЕНКО Т.М., канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЕПІЗООТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ, ПРОФІЛАКТИКА ТА ЗАХОДИ БОРТЬБИ ЗІ СКАЗОМ

Сказ – актуальна проблема ветеринарної медицини, смертельна хвороба, яка уражає всіх теплокровних тварин і людину. Епізоотична ситуація по сказу в Україні є напруженою. Профілактика, діагностика та оздоровлення неблагополучних по сказу пунктів здійснюється відповідно діючої Інструкції «Про заходи щодо боротьби зі сказом тварин». Ефективність боротьби із сказом залежить від чіткого виконання комплексу профілактичних та протиепізоотичних заходів.

Ключові слова: сказ, Rabies, лисиця, карантин, щеплення, Рабістар.

Сказ є гострою, смертельною зоонозною хворобою усіх теплокровних тварин. Хвороба розповсюджена майже у всьому світі. Окрім віспи і поліомієліту, сказ є однією з найвідоміших та найстаріших інфекційних захворювань в історія людини [1].

Нині відомі щонайменше сім серотипів вірусу сказу. Шість з них передаються кажанами. На території України сказ циркулює у популяції диких м'ясоїдних тварин, резервуаром сказу традиційно вважається руда лисиця.

Вірус сказу передаються через слину шляхом укусу інфікованою твариною сприятливої тварини або людини. Слина стає інфекційною протягом від 3 до 5 днів після інфікування. Вірус переміщується з місця інфікування по периферичним нервам до центральної нервової системи. Слинні залози заражаються через нерви від мозку, потім інфікована слина вже містить велику кількість вірусу [2].

Діагноз на сказ ставлять у відповідних акредитованих лабораторіях методом реакції імунофлуоресценції та полімеразної ланцюгової реакції, також використовують біопробу. Діагностика сказу в Україні виконується відповідно ДСТУ 7053:2009 «Ветеринарна медицина. Методи діагностики сказу».

Епізоотична ситуація щодо сказу в Україні є неблагополучною. Сказ зустрічається на всій території країни, відмічають спалахи захворювання серед диких тварин, домашніх та безпритульних собак і котів, щороку сотні людей потребують антирабічної допомоги після покусів хворими на сказ тваринами. Також реєструють покуси скаженими тваринами сільськогосподарських тварин, переважно великої та дрібної рогатої худоби, коней [2, 3].

Заходи із профілактики сказу полягають у проведенні вакцинації всіх сприятливих тварин (собак і котів) у населених пунктах інактивованою вірус-вакциною «Рабістар» та пероральною вакциною для імунізації диких тварин, переважно лисиць. У разі виникнення спалаху сказу на населений пункт або господарство накладають карантин і проводять оздоровчі заходи відповідно чинної Інструкції «Про заходи щодо боротьби зі сказом тварин» затвердженої Наказом від 15 березня 1994 р. № 5 Головного управління ветеринарної медицини з Держветінспекцією Мінсільгосппроду України.

У разі підозри на сказ для дослідження у лабораторію ветеринарної медицини направляють свіжий труп або голову від дрібних тварин, голову або свіжий консервованій в 30-50 процентному розчині гліцерину головний мозок від великих тварин. При підготовці патматеріалу для відправки на дослідження дотримуються суворих правил біобезпеки для недопущення зараження працівників ветеринарної медицини. Розтин трупів та роботу з патматеріалом проводять у спеціальному захисному одязі та рукавицях, в тому числі захищають очі спеціальними окулярами. Відібраний патматеріал пакують у щільні поліетиленові пакети та водонепроникний контейнер, який нарочним доставляють до лабораторії.

Про результати дослідження лабораторія негайно повідомляє державну ветеринарну службу відповідного району та спеціаліста, який направив матеріал. Ветеринарна служба

міста або району організує проведення епізоотичного обстеження неблагополучного пункту та розробляє план комплексних протиепізоотичних оздоровчих заходів щодо ліквідації сказу в неблагополучному пункті і представляє його для розгляду на засідання Державної надзвичайної протиепізоотичної комісії.

Населений пункт або його частина де виявлено випадок сказу оголошують неблагополучним пунктом рішенням відповідного органу виконавчої влади. В неблагополучному пункті вводяться карантинні обмеження щодо сказу. В рішенні чітко визначаються межі неблагополучної території, а також загрозна зона з урахуванням місцевих умов.

В неблагополучному пункті тварин щеплюють проти сказу, виявляють хворих та підозрілих на зараження сказом, умертвляють хворих на сказ тварин, а також підозрілих на захворювання. Труп тварин забитих, загиблих або підозрілих на захворювання спалюють разом зі шкірою. Забороняють проведення виставок, змагань та інших заходів із використанням тварин, у мисливських угіддях припиняють полювання.

Якщо постраждали тварини сільськогосподарських підприємств, то тих тварин, які підозрювані у зараженні щеплюють антирабійною вакциною та утримують під наглядом протягом 60 днів, а за іншими встановлюють ветеринарний нагляд.

У неблагополучному пункті проводять широку роз'яснювальну роботу та профілактичне щеплення тварин.

Карантинні обмеження знімають рішенням Надзвичайної протиепізоотичної комісії за поданням державної ветеринарної служби через 2 місяці з дня останнього випадку захворювання тварин на сказ, після виконання усіх заходів, передбачених комплексним планом та діючою Інструкцією щодо профілактики та боротьби зі сказом тварин.

Отже, профілактика сказу є надзвичайно важливою частиною ветеринарної служби. Профілактичні заходи полягають у профілактичному щепленні домашніх, безпритульних та диких тварин. Оздоровлення неблагополучних пунктів відбувається відповідно чинної Інструкції та передбачає комплекс організаційних та спеціальних заходів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Микуляк, М. Я., Якобчук З. В. "Сказ: загальна характеристика, профілактика та методи боротьби." *Ветеринарна медицина України*. 2014. 2 С. 30-31.
2. Ретроспективний аналіз поширення сказу в Україні (1950-2019)/ I. F. Makovska et al. *Theoretical and Applied Veterinary Medicine*. 2020. 8(1). С. 36-49.
3. Kornienko L. E. "Epizootological and epidemiological aspects for rabies in Ukraine for the period from 1999 to 2018." *Veterinary Science, Technologies of Animal Husbandry and Nature Management*. 2019. (3). С. 90-109.

УДК 619:616

ІЛЬЧЕНКО О.О., магістрант

Науковий керівник – **ЦАРЕНКО Т.М.**, канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ЕПІЗОТИЧНА СИТУАЦІЯ, ДІАГНОСТИКА ТА ПРОФІЛАКТИКА ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ СОБАК В УМОВАХ ПРИВАТНОЇ ВЕТЕРИНАРНОЇ ЛІКАРНІ

Інфекційні хвороби собак розповсюджені в зоні обслуговування приватної ветеринарної лікарні «Ветлайф» у м. Київ. Ретроспективний аналіз вказує на те, що найчастіше зустрічається парвовірусний ентерит собак, також собаки хворіють на чуму м'ясоїдних, аденовірусну інфекцію, лептоспіроз, дерматомікози. Діагностика хвороб базується переважно на використанні швидких імунохроматографічних тестів, а схеми лікування та профілактики є ефективним.

Ключові слова: парвовірусний ентерит, лептоспіроз.